

DRŽAVNO TOŽilstvo LJUBLJANA
Poština plačana v gotovini VII. 1931 14.10
5 krat priča

Danes velik razpis nagrad

Roman

ilustrovan družinski tednik izhaja v četrtek

III. leto

V Ljubljani, 2. julija 1931

Štev. 27

Neznanka v tramvaju

Napisal W. Reese

„Dobër dan, gospod doktor! Ali imate dve minuti časa?“

„Tri, če želite, gospod Bregar. Kje vruga pa ste se tako dolgo potikali?“

„Dobrega pol leta sem se klatil po svetu,“ je odgovoril dolgolasi, prav tako plahi kakor kratkovidni slikar in si popravil orjaške rožene naočnike na svojem orlovskem nosu.

„Torej se moram srečnemu naključju zahvaliti, da vas vidim?“

„Če naj bom pošten: ni naključje. Že tri dni stanujem baš vam nasproti in pravkar sem prežal na vas. Moram govoriti z vami! Morate mi pomagati! Bodite mi prijatelj, gospod doktor!“

Doktor Ervin Majer je nekam nakremžil obraz in nehote pomislil na svojo listnico.

„V trenutni zadregi, če prav razumem?“

„Da, in še več kakor samo v zadregi. Kar nesrečen sem...“

„Danes me morate že oprostiti — na smrt bolan pacient me čaka.“

„Morate mi pomagati, gospod doktor!“ Slikar se ni dal odgnati.

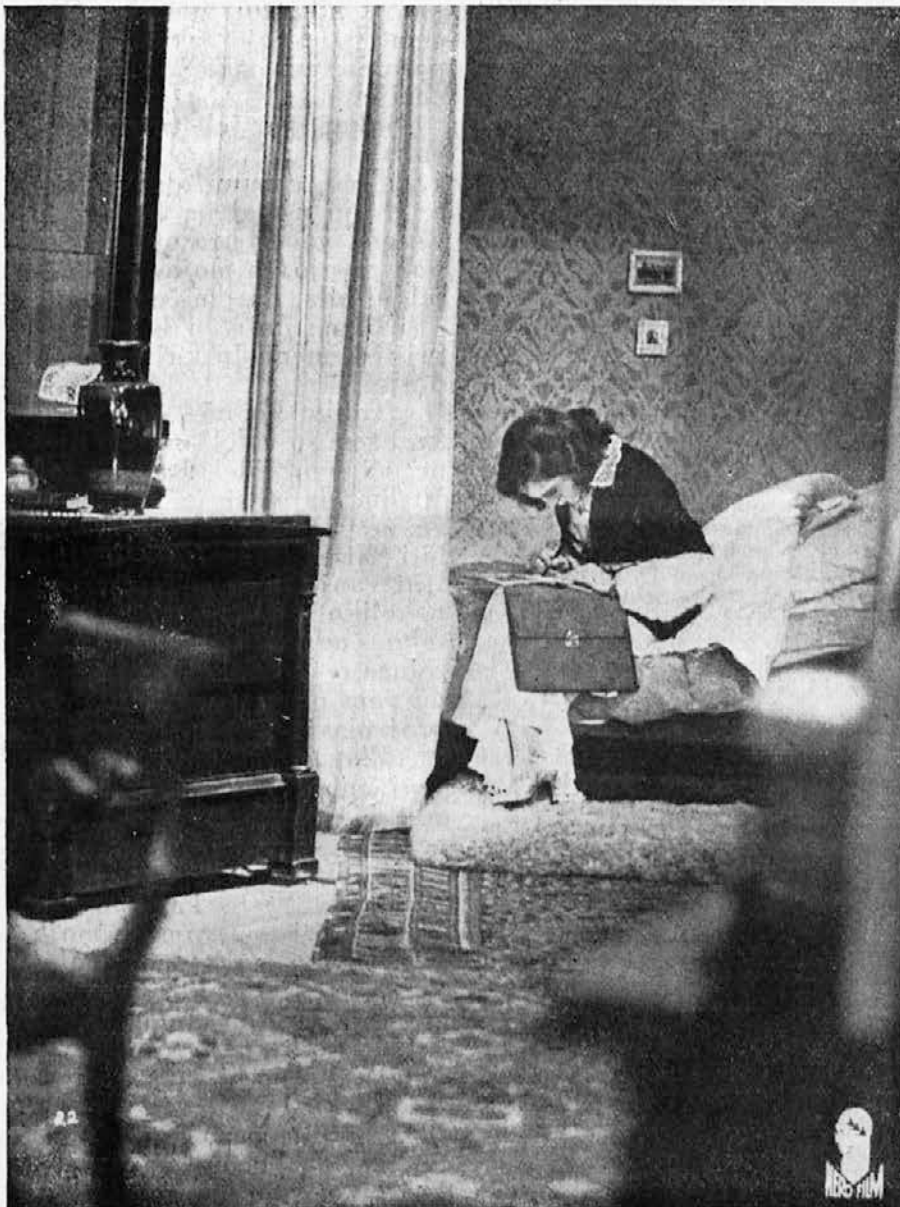
„Koliko bi radi?“ je kisló vprašal doktor. „Tudi sam nimam mnogo — gospodinjstvo je draga reč! Saj veste, da sem se pred šestimi tedni oženil?“

„Še sanjalo se mi ni! Moje naknadne iskrene častitke! Toda gospod doktor ste v zmoti! Ne prosim vas denarja. Stvar je taka, da sem

se zaljubil v neko damo, ki stanuje v tej hiši.“

„Aha, odkar tu stanujete?“

Se nadaljuje na str. 406

DOMA (FOTO STAR)

V Dornachu v Švici so našli pred neko hišo novorojenčka, čigar matere gosposka navzlic vnetemu iskanju ni mogla izslediti. Pokrajinska vlada solothurnskega kantona je tedaj sklenila nekaj človeško lepega: zavzela se je za sirotnega najdenčka, ga z žrebom prisodila neki občini, mu dala ime jako uglednega bivšega solothurnskega župana Ursa Viktorja Wengija in na to ime naložila na hranilno knjižico 500 frankov (5.550 Din).

Preprosta zgodba, prav zato v današnjih trdih časih tem bolj vredna zabeleže.

*

Na ženskem kongresu angleške delavske stranke v Blackpoolu so govornice med drugim zahtevale, da se ukinejo avbe pri krščenicah, češ da je to ostanek iz dob suženjstva.

*

Tudi to utegne biti tolažba!

V Severni Karolini v Ameriki izhaja list „Wilkes Journal“, ki prinaša jako resno tole vest: Profesor T. E. Story je imel v petek na nekem banketu govor, v katerem je napovedal, da smo do leta 2029. varni pred gospodarskimi krizami. Po njegovem so bile v tem stoletju najhujše gospodarske krize l. 1905, 1912, 1921 in 1950. Številčna vsota teh letnic pa znaša 15. In ker je 15 nesrečna številka, prinese nesrečo, t. j. gospodarsko krizo, v vseh tistih letih, ki so v zvezi s to trinajstko. Ker pa prihodnjih 98 let ni več letnice, ki bi dala številko 15, smo za stran gospodarske krize dobri do l. 2029.

Lepa tolažba. Samo ko bi učeni gospod profesor še povedal, kako se temu pravi, kar preživlja vesoljni svet v letu Gospodovem 1951? Gospodarska kriza seveda ne, ker v tej letnici ni trinajstke...

*

Brazilska vlada hoče letos uničiti 45.000 ton kave, češ da je... preceneni, 5000 ton so je že pogreznili v morje.

*

Filmski ljudje so na glas, da so precej svobodnih nazorov, tudi nemoralo jim dosti očitajo. Igralec, ki ni bil vsaj trikrat poročen in ločen, skoraj nima pravice do naslova „zvezdnik“. Zato je tem bolj pretresljiva tragična usoda vdove Lupuja Picka, ki je pred nekaj tedni umrl. V nedeljo so jo dobili mrtvo. Na mizi je pustila listek z besedami: „Ne morem več živeti brez mojega dragega moža, ki sem ga tako ljubila.“

Zastrupila se je z veronalom. V njenih rokah so našli same slike njenega pokojnega moža...

Neznanka v tramvaju

Nadaljevanje z naslovne strani

„Narobe: preselil sem se šele potem, ko sem zvedel, da ona tod stanuje. Saj je še niti ne poznam, in zato sem vas hotel prositi, če bi mi hoteli pomagati...“

„Sicer ne občujem s strankami — nu, pa povejte, kako se je to zgodilo!“ Mahoma se mu ni nikamor mudilo. Ob enem s skrbjo za listnico je pozabil tudi smrtno bolnega pacijenta.

Slikar je jel pripovedovati:

„Pred osmimi dnevi sém se z njo peljal na tramvaju. Rečem vam: krasotica! Šel sem za njo, in moja prva misel je bila, da poiščem vas.“

„Mirne duše bi bili lahko prišli k meni. In kaj še veste o njej?“

„Toliko ko nič! Samo enkrat sem jo videl — samo nje ne oči sem videl. Kakšne so? Mislim, da so sinje, ali pa sive, ne — svetlorjave utegnejo biti. Nisem maral preveč buljiti vanjo. Da, na žalost sem nekoliko plah. — Lasje? O, tako čudne barve! Zlati ko solnce, v senci pa temni. Res ne vem prav — vendar bodo prej plavi — da, plavi so!“

„Plavolaska! Nu, to bi bilo vsaj eno znamenje, po katerem bi jo mogli spoznati. Sicer pa vam moram reči, da imate okusa. Plavke so tudi moj tip. Veste kaj, gospod Bregar, pri tem vam bo moja žena še najlaglje pomagala! Ženske so v takih stvareh spretnejše od nas.“

„O, ko bi vaša gospa samo hotela! Večno bi vam bil hvaležen!“

„Obiščite naju kaj te dni! Sodim, da bo ona že vedela, kaj bi se dalo napraviti.“

*

Dva dni nato se je mladi slikar Bregar najavil pri doktorjevih na obisk. Imel pa je smolo: mlade žene ni bilo doma. Doktor ga je zmago-slavno pozdravil:

„Ali vam nisem rekel, go spod Bregar, da vam bo moja žena znala pomagati? Je že vse izvedela! V hiši stanujejo tri samske plavke — ena izmed njih bo gotovo vaša izbranka!“

„O, vaša gospa je angel! In katere so te dame?“

„Ena je hči hišnega gospodarja, ime ji je Karla Muholavec, visoko pritličje levo, osemnajst let, jako dobra partija...“

„Je že ona!“ je vzkliknil Bregar. „Karla — kako dražestno ime!“

„V četrtem nadstropju, desno, stanuje vdova po sodniku Trtniku s svojo edinko Marijo, ki je učiteljica glasbe, jako nadarjena...“

„Stojte, gospod doktor! Ta bo prava! Marija je bilo ime tudi moji plesni partnerici, vrhu tega sem ves nor na muziko! Klavir se pojdem učiti k njej!“

„Ne tako naglo, prijatelj! Saj vam nisem še o tretji nič rekel!“

„Tudi ni treba! Notranji glas mi pravi, da je Marija...“

„Pustite svoj notranji glas, prijatelj! Tretja se imenuje Astrid Bergbaum, stanuje pri starših v drugem nadstropju, desno, in je na glasu lepote, da ji ni para, zlasti zaradi svojih oči, poje, gosli igra in v šahu je doma. Njen oče je poštni ravnatelj v pokoju, mimo tega pa bogat nič koli-ko...“

„O, potem je pa Astrid — kakopak! Samo kako naj se ji približam?“

„Čisto enostavno — obiščite jo, in stvar je urejena!“

„Takole kar na lepem vendar ne morem na obisk! Stojte, misel imam!“

Bregar je hlastno vstal in za njegovimi mogočnimi naočniki se je zabliskalo. Hitro se je poslovil in izginil skozi vrata, ki jih je v naglici celo pozabil zapreti.

Zvečer je bil spet pri doktorju.

„Ali ste bili pri gospodični Astridi?“ se je zasmel domačin.

„Ne, samo pri gospodični Muholavčevi. Rekel sem, da sem čul, da je v hiši prosto neko stanovanje. Toda gospodična Karla ni prava...“

„In Marija?“

„Tudi pri Trtnikovih sem bil. Povprašal sem zastran pouka v klavirju.“

Doktor se je krivil od smeha.

„In?“ je vprašal z napetim pričakovanjem.

„Tudi gospodična Marija ni prava. Saj sem takoj rekel: gospodična Astrid je in nobena druga! Ko bi le vedel, pod kakšno pretvezo naj se oglašim pri poštnem ravnatelju?“

Doktor je tlesnil z rokami in se zasmel na ves glas:

„Imenitno! Sijajno! Zastran tega si nikar ne belite glave, gospod Bregar! Moja žena vam je namreč pripravila presenečenje. Ker pa se bojim, da vas preveliko veselje ne ubije, vas moram počasi pripraviti nanj. Moja žena se je davi seznanila z ravnateljovo ženo. Čisto slučajno. In veste, kaj se je pokazalo? Da sta gospa ravnateljica in moja tašča hodili skupaj v šolo. In tako je moja žena povabila gospodično Bergbaumovo, ki je bila z materjo, malo na izprehod. Gospa Bergbaumova...“

„Za kdaj pa?“ ga je prekinil slikar malone brez sapa.

„Vsak trenutek mora priti. Moja žena se oblači. Po izprehodu je nameravala prositi gospodično Astrido, naj ostane zvečer malo pri nas, med tem pa bi poslala po vas, da...“

„Kako lepo! Večno ostane vaš dolžnik, gospod doktor! Vaša gospa je angel!“

Bregarjevo vznemirjenje je še naraslo, ko je baš takrat stopila v sobo nežna plavka in mu prijazno pokimala v pozdrav.

„ROMAN“ STANE

V Jugoslaviji:

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šilingov, Avstriji 14 šilingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Poyšod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem listu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo sele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znamkah. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

in dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znamko. — Oglasi po tarifi.

Mladi slikar se je opogumil. Malone vihravo ji je stekel naproti, se zelo globoko priklonil pred njo in ji poljubil konce prstov.

„Milostljiva gospodična!“ je zajeceljal. „Imel sem že čast videti vas — gotovo se me še spomnite — pred nekaj dnevi, v tramvaju?“

„Na žalost ne!“

„O, kako hudo mi je! Jaz pa sem mislil...“

„Kaj ste mislili?“

Opica nestvor je tak kakor sam peklenski spak.

Janezek se k mami skloni: „Taka je ko teta Toni...“

Mamica pa se huduje: „Tiho, da te kdo ne čuje!“

Pa si misli Janez: „Strela! Saj me opica ni razumela!“

„Da — da ste tudi vi mene videli! Od tistega dne neprestano samo na vas mislim, milostljiva gospodična — res...“

Plavka je nenadoma zarde-la, nemo obstala kakor da ne razume, in pogledala proti doktorju, ki ga je zdajci zapustila vsa osuplost.

Z enim skokom je bil doktor Ervin Majer pri Bregarju, ga divje zagrabil za ramo in zakričal nanj:

„Človek, Bregar, kaj vam vendar pride na um? Dovolite: ta dama je moja žena!“

*

Tri dni nato se je mladi slikar Bregar začel učiti klavirja v četrtem nadstropju, desno, pri hčerki naglušne sodnikove vdove. Kako v tem pouku napreduje, nismo mogli zvedeti, čuli pa smo neko šušljanje, da se med njima nekaj plete in da bo jeseni poroka.

Anekdota

Pruski kralj Friderik Veliki se je kaj rad pokazal tam, kjer so se ga najmanj nadejali. Nekega dne so ga na lepem zagledali v spandavski kaznilnici.

Ogledal si je temeljito ves zavod, pokusil hrano in vprašal kaznjence, kaj so storili, da so prišli v ječo. Vsi po vrsti so mu hiteli zatrjevati, da so prav za prav čisto nedolžni in da so po krivici prišli pod ključ. Le eden med njimi, še mlad, krepak mož, je odkrito priznal, da je kazen zaslužil in da je še premajhno plačilo za to, kar je zagrešil.

Friderik je mirno poslušal, ko je končal, pa ga je nahrulil:

„Lopov ničvredni — kako prideš med te poštenjake? Glej da se izgubiš od tod! Pa kar brž!“

Kaznjencu tega seveda ni bilo treba dvakrat reči, nje-govi tovariši, „vrli poštenjaki“, pa so z dolgim nosom gledali za njim...

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je devetnajsto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih osemnajst nadaljevanj.

Tretji del

MLADA MATI

„Da, če bi mogla...“ Tedaj se je nenadoma nečesa spomnila. „Če bi dobila njegov dnevnik v roke. V njem je morda zapisano. Toda skriva ga. V blagajno ga zaklepa in nihče ne more do njega. Že dolgo je, kar sem ga nekoč presenetila v pisarni, ko je pisal vanj. Sprva nisem niti videla, kaj dela. Šele ko je v zadregi skočil s stola in zaprl drobno knjigo, sem postala pozorna. Potem je stopil k blagajni in jo hotel skriti. Mimo grede sem videla napis „Moj dnevnik“.“

„To morate dobiti v roke, morda vam pove vse, kar iščete. Ničesar se ne smete strahiti. Vaša pravica je, vaša obramba.“

„Poskusila bom,“ je odvrnila mirno, a odločno.

„Dobro je tako. Jaz dam jutri oglase v vse liste. Videli bomo, kaj pride. Tudi zdravnika, ki vam je prvi odkril sum, da oče vašega otroka ni mrtev, poiščem. Morda zvem kaj več od njega. In zraven bom skušal zvedeti nekaj stvari o vašem možu, ki jih po Ljubljani šepčejo. Že dolgo so me te vesti zanimale, toda nisem se hotel baviti z njimi, ker sem vedel, da je Kregar vaš mož, in mi ni bilo znano, kako z njim živite. Zdaj mi je delo laglje, ker vem, da bom s tem vam pomagal.“

„Hvala vam,“ je toplo rekla. „Hvaležna vam bom za vsako vest, ki jo boste sporo-

čili. Vse moram vedeti, vsaka malenkost mi lahko pomore. Da, ko bi mogla dobiti Brankovega slugo. Bog ve, kje je on? Ta bi morda kaj več vedel.“

„Njegovega slugo? Ali ste ga poznali?“

„Ne, toda Branko mi je o njem pisal.“

„Ali veste, iz katerega kraja je? Skušal bi ga poiskati.“ Povedala mu je kraj, ki ji ga je Branko sporočil.

Potem so šli nazaj v hišo.

Marko je že povpraševal po Zori. Ko jo je zagledal, je pohitel k njej. Vzela ga je v naročje in ga poljubila. Potem je rekla tiho Veri:

„Samo zaradi njega hočem vse to preizkusiti. Samo zaradi njega živim. Kdo ve, kako bi bilo, če njega ne bi bilo več?“

Ko je dvignila glavo, so se ji svetile solze v očeh.

*

Posedeli so še nekaj časa v hiši. Solnce je že skoraj zahajalo. Tedaj se je spomnila Vera, da bo treba začeti misliti na odhod, če nočejo priti prepozno domov. Napravili so ovinek skozi Ljubljano, zaradi Vinka, ki je imel še nekaj važnih opravkov in je hotel začeti takoj s poizvedovanjem.

Noč je bila že, ko so se odpeljali iz Ljubljane. Vinko jim je posodil svojega šoferja.

Pripravljalo se je k nevihti, toda prišli so srečno domov, še preden se je vtilo.

Dvajseto poglavje

MATI IN HČI

Zori je postajalo čedalje tesneje pri srcu, ko so se jeli bližati domu. Vedela je, da je

Kregar moral priti, saj je brozjavil, in gotovo je doma to povedal, kaj si mora mati misliti o njej, ko zve, kaj je storila? In kako naj se ji opraviči, kaj naj ji pove, da se ne izda?

Marko ji je zaspal v naročju. Mirno je ležal na njenih rokah in se stiskal k njej. Vera je sedela pri njej in molčala. Zoro je mučil ta molk. Brnenje motorja jo je ubijalo in slepeča luč žarometov ji je jemala vid. Toda potrpežljiva je. Kako si je želela, da bi doma že spali in da bi lahko prišla v svojo sobo, ne da bi srečala mater.

Pokrajino, kjer so zdaj vozili, je poznala. Vedela je, da ni več daleč od doma. Tako se je zamislila v to, da se je zbudila šele, ko je avto sunkoma obstal pred hišo. Njena želja se ni izpolnila, zakaj komaj so odprli vrata, že se je na stopnicah prikazala notarka. Ležala je že, ko pa je začula avto, se je na naglo oblekla in prihitela v vežo.

„Kje si bila tako dolgo, Zora?“ je vprašala začudeno.

„Daleč,“ je odvrnila Zora. „In mimogrede smo se zamudili še v Ljubljani. Zakaj vprašuješ?“

„Tvoj mož je bil tu.“

Izgovorila je besede, ki se jih je Zora tako bala. Toda premagala se je. „Tako?“

Začudeno jo je pogledala. Nobena črta na njenem obrazu ni izdajala, da je to začudenje samo hlinjeno in da je prav dobro vedela to, kar je pravkar čula.

„Komaj pred dobro uro se je odpeljal. Vse dotlej te je čakal. Mislila sem, da se prej vrnete, in sem mu prigovarjala, naj počaka, toda vas ni bilo...“

„Kako da je že danes prišel?“

„Kaj nisi vedela, da pride? Rekel mi je, da ti je brzojavil.“

„Brzojavil? Ah, saj res.“

Ta trenutek so ji zadržite ustnice in prebledela je, toda notarka tega ni opazila. Potem se je spet zavedla.

„Seveda sem dobila brzojavko. Toda razumela sem jo, kakor da pride šele jutri. Zato ga tudi nisem čakala. Če bi bila vedela...“

Izgovorila se je. Mati ji je verjela. Težak kamen se ji je zvalil s srca.

„In prosil me je, naj ti sporočim, da se kmalu vrni, pa sem mu rekla, da moraš ostati nekaj časa pri nas, ker te tako dolgo ni bilo. Nekako sem ga pregovorila.“

„Prav si naredila.“ je odvrnila Zora. „Prav nič rada se ne bi vrnila. Preveč dolgočas je tam in...“

Toliko da se ni izdala. Zagrizla se je v ustnice, da jo je zbolelo.

„Škoda.“ je rekla potem brezbrizno in skusila obrniti pogovor na druge reči.

Marko ji je spal v naročju. To ji je bil najboljši izgovor, da je lahko želela materi lahko noč in odšla v spalnico. Malčka ni hotela prebuditi. Kar oblečenega ga je položila v posteljico.

*

Četrty dan je že tekkel, kar je bila doma. Sobota je bila in čakali sta Vinka, ki je obljubil, da pride na obisk.

Kregar ji je pisal, da jo je iskal in da se mu zdi prav čudno, ker je ni bilo. Ko je prečitala njegovo pismo, ga je raztrgala in mu odgovorila tako, kakor je rekla materi.

Marko se je bil že popolnoma navadil Zorinega doma. Z notarjem sta postala najboljša prijatelja in kar ločiti se nista mogla. Malček se je vsako opoldne in vsak večer peljal s šoferjem v trg. Pred hišo, kjer je imel notar pisarno, sta počakala in Marko

Kolinska

TVORNICIA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA
je
KOLINSKA KAVA!

je zatrobil s hupo. Notar je prišel in peljali so se domov.

Zora se je izpremenila. Nekaj kakor upanje jo je prešlo. In tudi Verina družba je dosti pomagala. Ker Vinko ni dobil dopusta, sta poroko preložila za štirinajst dni. Veri je bilo to skoraj všeč, saj je imela še polne roke dela s pripravljanjem. Šivilja ji ni o pravem času napravila obleke in marsikaj še ni bilo gotovo. Zora ji je pri delu pomagala.

Popoldne sta sedeli na vrtu. Proti večeru je že šlo in pogovarjali sta se. Tedaj so se odprla vrtna vrata. Vinko je prišel.

Vera mu je skočila naproti. Objel jo je in pritisnil k sebi. Zora je zbadlo v srce in nehote ji je ušel vzdih. Marko se je prestrašen obrnil k njej:

„Mamica, kaj ti je?“

„Nič, dragec.“ mu je rekla tiho. Potem je vstala in pozdravila Vinka.

Vera je vsa žarela od sreče. Ko je za trenutek obvisel njen pogled na Zorinem obra-

zu, ji je bilo žal, da ni pred njo prikrila svojega veselja.

„Zora, zdaj bova morda zvedeli kaj novega,“ je dejala v zadregi, da bi jo premotila.

Vinko je opazil njeno zadrego, toda napravil se je, kakor ne bi bil ničesar videl.

„Da,“ je rekel, „izvedel sem nekaj reči, ki bi vas utegnile zanimati.“

Prisedel je.

„Najprej vam moram povedati, da sem včeraj poizvedoval za slugom, ki ste mi o njem pravili. Bil sem na njegovem domu, toda povedali so mi, da se ni vrnil...“

Zoro so zadele te besede kakor udarec s kolom. Upanje, ki je nanj gradila vse, se je podiralo.

„Ni se vrnil?“ je zajeceljala.

Vinko je odkimal.

„Vprašal sem njegovega očeta. Povedal mi je, da so ga pogrešili prav takrat kakor poročnika. Eden izmed vojakov, ki je bil v isti četi, mu je to povedal.“

„Ko bi mogli dobiti tega vojaka...“

„Poiskal sem ga.“ je naglo odvrnil Vinko. „Tako je zvečer, ko sem se vrnil v Ljubljano, sem šel k njemu, in od njega sem zvedel nekaj zanimivih podrobnosti. Pred vsem takih, ki se tičejo vašega moža. Ne vem, ali vam smem povedati...“

„Povejte,“ ga je poprosila.

„Dobro, čujte,“ je nadaljeval. „Po njegovih besedah prav dobro vem, da je bil vaš mož kriv tistega poraza. Ali iz nerodnosti, ali nalašč, ne morem reči. Ljudje šepčejo, da nalašč.“

Zora je zbolelo srce. Taka je moža ima... S prstom morajo kazati ljudje za njim. In morda tudi za njo kažejo.

„Čul sem,“ je nadaljeval Vinko, „da je bila njegova krivda, da niso rešili ranjenec, med katerimi je bil tudi poročnik. Tovariši so hoteli tako narediti, pa je rekel, da je za to še dovolj časa. V tem so Rusi spet napadli in umakniti se je moral s svojo četo.“

Razpis „Romanovih“ nagrad

Vsak naš naročnik ima pravico do njih! — Nikakega žrebanja, zato tudi nikakih pritožb. — Danes zastonj, jutri za denar!

S široko gesto razgrinja danes „Roman“ svoje nagrade: dolgo vrsto knjig vam poklanja v dar, le izbrati vam jih je treba in seči po njih: sami lepi, zanimivi romani, povesti in novele domačih in tujih pisateljev, zraven pa poučne strokovne knjige, učbeniki in priročniki: česa hočete še več?

Ze drugič stopa „Roman“ pred slovensko javnost s književnimi darili, to pot kar s 50 knjigami. Prepričani smo, da bomo s to veliko izbero ustregli vsakemu posamezniku iz širokega kroga naših prijaj-

teljev. Kdo izmed vas si ne bi želel popolnoma zastonj dobiti v svojo knjižnico prelepega Murgerjevega romana „La Bohème“, ali mogočnih Bulwerjevih „Poslednjih dni Pompejev“, duhovite Levstikove „Višnjeve repatic“, napetega Gaboriaujevega „Zločina v Orcivalu“ in klasične Tolstove „Kreutzerjeve sonate“? In koga ne zanima ustroj človeškega telesa, njegov „Skelet“, „Mišičje“, „Živčevje“ in „Čutila“, kakor jih je popisal naš vseučiliški profesor dr. Plečnik? In Skalickovo „Kletarstvo“. Rusova „Slovenska

zemlja“ ali pa Sičeve „Kmečke hiše na Gorenjskem“?

Oglejte si najprej seznam vseh teh knjig, ki ga priobčujemo spodaj, podčrtajte si tiste, ki bi jih radi imeli, oglejte si cene, po katerih se te knjige prodajajo v vseh knjigarnah, potem pa preberite pogoje, pod katerimi lahko dobite eno ali več teh knjig čisto zastonj. Ti pogoji so malenkostni in jih boste vsi lahko izpolnili.

Knjige v pričujočem seznamu so urejene po cenah. Vse knjige so broširane.

Katere knjige lahko dobite zastonj

1. Romani, povesti i. dr.

1. Arcibašev, Sanin, roman	Din 50.—
2. Krafft, V oklopnjaku okoli sveta, roman I. in II. del	„ 40.—
3. Murger, La Bohème, roman	„ 36.—
4. Wilde, Slika Doriana Graya, roman	„ 36.—
5. Dostojevskij, Zapiski iz mrtvega doma, roman, I. del	„ 36.—
6. Dostojevskij, Zapiski iz mrtvega doma, roman, II. del	„ 30.—
7. Govekar, Svlitanje, zgod. roman	„ 35.—
8. Zevacco, Kraljevi vitez, roman, I. in II. del	„ 35.—
9. Bourrougs, Tarzan, sin opice, roman, I. del	„ 32.—
10. Bourrougs, Tarzan svet, roman, II. del	„ 32.—
11. Bourrougs, Tarzanove živati, roman, III. del	„ 32.—
12. Bourrougs, Tarzanov sin, roman, IV. del	„ 32.—
13. Bourrougs, Tarzanova mladost v džungli, roman, V. del	„ 32.—
14. Dostojevskij, Idijot, roman, I. del	„ 32.—
15. Dostojevskij, Idijot, roman, II. del	„ 32.—
16. Dostojevskij, Idijot, roman, III. del	„ 32.—

17. Dostojevskij, Idijot, roman, IV. del	Din 32.—
18. Hamsun, Glad, roman	„ 32.—
19. Kmetova, V metežu, roman	„ 32.—
20. Bulwer, Poslednji dnevi Pompejev, roman, I. del	„ 32.—
21. Bulwer, Poslednji dnevi Pompejev, roman, II. del	„ 26.—
22. Levstik, Višnjeva repatica, roman, I. in II. del	„ 30.—
23. Gaboriau, Akt št. 113, kriminalni roman	„ 26.—
24. Gaboriau, Zločin v Orcivalu, kriminalni roman	„ 25.—
25. Golar, Slovenske balade in romance	„ 24.—
26. Golar, Bratje in sestre, novele	„ 24.—
27. Meško, Listki, novele	„ 20.—
28. Murnik, Na Bledu, roman	„ 16.—
29. Tolstoj, Kreutzerjeva sonata, roman	„ 16.—
30. Goncourt, Renée Mauperin, roman	„ 16.—
31. Larisch, Razkrinkani Habsburžani	„ 15.—
32. Green, Za milijoni, kriminalni roman	„ 14.—
33. Zeyer, Gompaci in Komurasaki, roman	„ 14.—
34. Albrecht, Ranjena gruda, povest	„ 12.—
35. Azov-Teffi, Humoreske	„ 12.—

36. Waldova, Vera, roman	Din 12.—
37. Garšin, Nadežda Nikolajevna, roman	„ 10.—
38. Mérimée, Verne duše v vicah, povesti	„ 10.—
39. Feigel, Domače živati, humoreske	„ 10.—
40. Milčinski, Fridolin Zolna, humoreske, I. del	„ 8.—
41. Milčinski, Fridolin Zolna, humoreske, II. del	„ 8.—
42. Puškin, Ptkova dama, novela	„ 5.—

2. Strokovne in poučne knjige

43. Skalicky, Kletarstvo	Din 60.—
44. Plečnik, Repetitorij anatomije I.: Skelet	„ 24.—
45. Plečnik, Repetitorij anatomije II.: Mišičje	„ 24.—
46. Plečnik, Repetitorij anatomije III.: Drobje	„ 24.—
47. Plečnik, Repetitorij anatomije IV.: Obtočila	„ 24.—
48. Plečnik, Repetitorij anatomije V.: Živčevje	„ 36.—
49. Plečnik, Repetitorij anatomije VI.: Čutila	„ 24.—
50. Dr. Rus, Slovenska zemlja	„ 24.—

Pod katerimi pogoji vam damo knjige zastonj

Vse te knjige smo pripravili za darila naročnikom „Romana“. Za uslugo ne zahtevamo nič nemožnega — zahtevamo le naročnino za „Roman“ za vse leto naprej, ali pa vsaj za pol leta. Vsak list stremi po tem, da njegovi naročniki redno plačujejo naročnino, po možnosti za vse leto naprej. S tem nam prihranite pogoste opomine, izdatke za položnice in poštino, ki niso majhni, in obenem razbremenite že itak dovolj zaposleno upravo.

Da uvedemo ta sistem vseletnega in polletnega abonmana tudi pri našem tedniku, smo razpisali pričujoče nagrade. Vsak naš naročnik, ki nam nakaže naročnino za vse leto naprej (80 Din), ima pravico, da si izbere iz gornjega seznama

brezplačno za 50 Din knjig,

ki mu jih pošljemo prosto poštne na dom. Vsakdo, kdor nam pošlje naročnino za pol leta naprej (40

Din), pa si lahko izbere knjig za 15 Din. Knjige pošljemo šele po prejemu denarja.

Tisti naši naročniki, ki so naročnino do konca leta že poravnali, preden je bil objavljen ta razpis, to je pred 2. julijem 1951, morajo takisto poslati 40 Din, odnosno 80 Din, če hočejo dobiti knjige zastonj; v tem primeru jim bomo šteli vpslani znesek na račun naročnine za prihodnje leto. Kdor te vsote same ne zmore, se lahko dogovori s katerim svojim prijateljem, da z združenimi močmi zbereta potrebni znesek, potem pa si knjige sporazumno razdelita med seboj. Isto velja tudi za tiste naročnike, ki so doslej mesečno plačevali naročnino (8 Din) ali četrletno (20 Din); če ne morete sami utrpeti vsote 40 ali 80 Din, potrkajte pri tistih, ki ste jim doslej „Roman“ iz prijaznosti posojali; zdaj naj se vam oni izkažejo hvaležne in naj prispevajo k vašemu

abonmanu, pa boste lahko dobili brezplačno knjigo. Takih prijateljev imate vsi, zato v lastnem interesu storite po tem nasvetu.

Kdor je dolžan naročnino za prošlo četrletje, mora obenem poravnati zaostanek, drugače nima pravice do nagrad.

Ako si kdo želi knjig, ki presegaajo vrednost 50 Din odnosno 15 Din, mora razliko doplačati. Kdor naroči knjig v manjši vrednosti kakor mu jih gre, nima pravice, zahtevati od „Romana“ razliko. Naročniki imajo pravico do knjig, nikakor pa ne do denarja.

Skrajni rok za izrabo teh ugodbosti je 15. avgust t. l. Vendar priporočamo, da se čim prej poslužite ugodne prilike, dokler so vse knjige še v zalogi in na razpolago.

Izrecno naglašamo, da se knjige dōbe v knjigarnah samo po navedenih knjigotrških cenah.

(Preberite navodila na str. 411!)

Kako naročite knjige, da jih dobite zastonj

Postopek pri naročilih je zelo enostaven. En primer naj vam to pojasni.

Recimo, da hočete Vi, gospa X. Y., poslati vseletno naročnino. S tem dobite pravico do 50 Din nagrad v knjigah. Radi bi n. pr. Tolstovo „Kreutzerjevo sonato“ (knjižotrska cena Din 16) in Zeyerjev roman „Gompači in Komurasaki“ (Din 14); to dá ravno 50 Din. V tem primeru nakažete po položnici 80 Din za vseletni abonman, na hrbet

položnice ali po dopisnici pa nam sporočite, da želite omenjeni knjigi. Če pa bi radi Arcibašev roman „Sanin“, ki stane 50 Din, morate doplačati še razliko 20 Din in pošljete skupno 100 Din: s tem imate plačano enoletno naročnino za „Roman“, obenem pa ste dobili za 20 Din „Sanina“, ki stane drugače 50 Din. Ako bi se vam teh 20 Din škoda zdelo, ali bi jih težko utrpeli, pa se dogovorite s prijateljico, ki je do zdaj zastonj brala vaš „Roman“, da

tudi ona prispeva, denimo, s 40 Din naročnine na Vaše ali svoje ime; s tem ste dobili pravico do 45 Din nagrad in vam manjka za „Sanina“ le še 5 Din, ki jih pošljete obenem s naročnino, torej skupno 80 + 40 + 5 = 125 Din. Na podoben način lahko kombinirate za vse dražje knjige, ki si jih sicer ne bi mogli privoščiti.

Vsa morebitna dodatna pojasnila dobite ustmeno ali pismeno v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10.

Ko so potem spet zavzeli stare postojanke...“

„Moj Bog,“ je vzdihnila Zora. Te besede, ki jih je morala čuti, so zbudile v njej spomine na vse, kar je potlačila in pregnala iz svoje duše. Spet se je spomnila dni obupa in čakanja, dni, ko je morala pristati na Kregarjevo prošnjo, da postane njegova žena, na vse, vse...

„Povejte, kaj ste še zvedeli?“ je rekla tiho z ubitim glasom. Močna je hotela biti in zatreti v sebi vse slabosti, ki so jo tiščale kakor skala.

„Takrat niso dobili nobenega ranjenca več živega. Rdeči so napravili z njimi, kakor je bila njihova navada.“

„Moj Bog, ranjenega so umorili in on mu ni hotel pomagati! In potem se je vrnil k meni in mi prisegel, da... O, Vera!...“

Zaihtela je.

„Pomirite se, gospa,“ je rekel Vinko sočutno. Pogled na nesrečno ženo, ki je drhtela v nemi grozi in obupu, je tudi njega prevzel. „Poslušajte me, saj še ni vsega konec. Poslušajte me...“

„Ne, ne, dovolj mi je. Vem, kaj mi hočete reči, o predobro vem...“

Omotica se je je lotevala. Z vsem naporom svoje volje se je morala upirati, da se ni zgrudila nezavestna. In kakor iz daljave je čula Vinkove besede:

„Poslušajte me! Ko so se vrnili, so zbrali trupla. Dveh niso našli, poročnikovega in

še enega. Sluge ni bilo nikjer!“

Široko je odprla oči:

„Kaj pravite?“

Skočila je k njemu in ga pograbila za rame.

„Povejte še enkrat! Ali me ne varajo ušesa? Ali ste res rekli, da njega ni bilo med mrtvimi? Ali je to res?“

„Da, tako sem čul,“ je prikimal. „Vojak, ki mi je to pravil, je sam vse videl. Dobro je poznal poročnika. Zaklel se mi je, da govori resnico.“

„Če je to res...“

Oči so se ji mrzlično zasvetile in vsa je drhtela.

„Moj Bog, da bi bilo res!“

In potem se ji je spet zmračil obraz.

„Toda, zakaj se potem ni vrnil?“

Vinko je skomignil z ramo.

„Ostane nam samo še tolažba, da so ga rdeči vjeli in da se še ni mogel vrniti. Dosti je še takih. Vsak mesec se vračajo in pripovedujejo, kako težak in nevaren je beg iz Rusije. Morda pride dan, ko se vrne tudi on...“

Kako malo verjetne so bile te besede in vendar so ji spet vrnile vero v usodo, ki jo

je zdaj tako kruto tepla. Dala mu je roko.

„Hvala vam, hvala...“

Nič drugega ni mogla reči. Solze upanja so jo oblike. Zdaj je vsaj vedela, kako je bilo v resnici, nič več ni blodila v negotovosti, ki jo je prej mučila bolj kakor vse drugo.

„Pa to še ni vse, kar sem zvedel,“ ji je rekel.

„O njem, o Branku?“ ga je hlastno vprašala.

Odkimal je.

„Ne, o njem nisem mogel zvedeti ničesar več. Šele predvčerajšnjim sem utegnil dati oglase v liste in doslej sta se oglasila samo dva, ki pa nista nič vedela. Morda pride še kdo. Kar sem zvedel, je o vašem možu. Stvari, ki bodo zanj... hm... nerodno bo, če se razve, da je z njimi v zvezi. Zgodilo se je pred nekaj dnevi v Ljubljani.“

„Povejte, govorite, vse moram vedeti,“ je tedaj vročično vzkliknila Zora. Premagala je samo sebe, vdušila boj v svoji duši.

Vinko je hotel začeti, tedaj pa je prišla notarka, ki je šele zdaj zagledala novega gosta.

Enoindvajseto poglavje

ČUDNE VESTI

Vinkova odkritja so Zoro pošteno presenetila, saj so prišla tako naglo, tako nepričakovano, da se sprva niti zavedla ni, kako važna in odločilna so. To presenečenje je komaj prikrila pred materjo

Pri boleznih želodca, črevesja in presnavljanju privede uporaba naravne „Franc Josefove“ grenčice prebavne organe do rednega delovanja in tako olajša tok hranilnim snovem, da preidejo v kri. Zdravniška strokovnjaška izvedenja poudarjajo, da se „Franz Josefova“ voda zlasti koristno izkaže pri ljudeh, ki se malo gibljejo. „Franz Josefova“ grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

in le malo je manjkalo, da se ni izdala.

Najrajši bi bila zapustila družbo in na samem vse še enkrat premislila in pretehtala. Zato ji mati ni mogla bolj ustreči, ko ji je povedala, da se je Marko pravkar zbudil in da jo kliče.

Šla je v spalnico. Sinček je bil res že buden in je sedel na posteljici. Ko je odprla vrata in jo je zagledal, je zlezal na tla in pohitel k njej:

„Mamica!“

„Kaj je, dušica? Ali si dobro spančkal?“

Zvedavo jo je pogledal in veselo prikimal. Potem se ji je obesil na roko.

„Mamica, ali greva ven?“

Oblekla ga je in šla z njim v drugi konec vrta, kjer ni bilo nikogar.

„Marko, igray se malo.“

S seboj je imela knjigo, ki jo je mimogrede vzela v salonu. Odprla jo je in se zagledala vanjo, toda čitala ni. Pač, čitala je, silila se je z branjem, od vrste do vrste so ji hitele oči, toda njene misli so bile čisto druge. Vse novice, ki jih je bila pravkar zvedela, so jo prevzele. Začela se je zavedati, da je njena dolžnost, da stori vse, kar je v njeni moči, in razkrije podlo sleparijo, ki jo je nad njo in njenim zaročencem zagrešil njen sedanji mož, Kregar. Kako je bila Vinku hvaležna! Kako je zavidala Veri, da bo dobila takega moža!

In kaj naj zdaj stori? Ali se po vsem tem še more in sme vrniti na svoj dom, ki je tudi njegov? Ali mu sme sploh se priti pred oči, ne da bi se morala od sramu pred samo seboj vdreti v tla? Srce ji je velelo, ne, toda razum ji je ukazoval, da mora to storiti, da se mora vrniti v samotno graščino, kjer je preživela že toliko žalostnih dni. Prav zato, da pazi nanj, da ga nadzoruje in poskusi razkrinkati. Kot njegova žena bo to laglje storila. Spomnila se je, kaj je Vinku obljubila. Da poišče dnevnik svojega moža,

Izredno ugodna prilika!

S 26. številko je sklenil „Roman“ prvo polletje tekočega letnika in ob enem 90. številko, odkar obstoji. To priliko hoče „Roman“ porabiti za to, da omogoči svojim novim in dosedanjim naročnikom izredno poceni nabavo vseh dosedanjih števil, v katerih je do zdaj izšlo 9 kompletnih romanov.

Naši dosedanja naročniki, ki so že poravnali naročnino za minulo drugo četrtletje, dobe vseh 90 števil za 100.— Din namestu za 180.— dinarjev, kolikor bi jih stale, če bi hoteli kupiti vsako številko posebej. Če žele „Roman“ od 1. štev. I. letnika pa do 8. štev. letošnjega letnika, t. j. do takrat, ko se je začel roman „Srce v okovih“ (skupno 72 števil), pa jih dobe za 82 Din.

Novi naročniki pa dobe vseh 90 števil za 120.— Din, v čemer je že všteta tudi naročnina do konca septembra t. l. To ugodnost pa imajo novi naročniki samo tedaj, če se naroče najkasneje do 31. julija t. l. Denar je treba poslati naprej.

Za tiste dosedanje in nove naročnike, ki ne žele vseh dosedanjih 90 števil, smo pripravili posebne zbirke „Romanovih“ števil s kompletnimi romani. Tudi za te zbirke je treba poslati denar naprej. Cene veljajo za dosedanje naročnike; novi naročniki morajo poslati 20 Din več, zato pa bodo imeli s tem plačano tudi naročnino do 30. 9. t. l.

1. zbirka

NEZAKONSKA MATI, povest iz današnjih dni; ZLATI DEMON, roman z ameriškega severa; in KONZULOVA SKRIVNOST, kriminalni roman; vsi trije romani skupaj (26 števil „Romana“, nad 420 velikih strani) stanejo s poštnino vred samo DIN 50.—.

2. zbirka

V OBJEMU TEME, povest iz naših krajev; in TIGER, pustolovski roman; oba romana skupaj (21 števil „Romana“, nad 350 velikih str.) s poštnino vred samo Din 25.—.

3. zbirka

SIROTA z MILIJONI in nadaljevanje pod naslovom BREZ VESTI (44 števil „Romana“, nad 700 str.) s poštnino vred samo DIN 50.—.

4. zbirka

SKRIVNOST VOTLE IGLE, kriminalni roman; ŽENA Z VEČNO MLADOSTJO, fantastična povest; in DVA MESECA MED ČIKASKIMI BANDITI, zapiski francoskega novinarja (29 števil „Romana“, nad 460 velikih strani). Vse trije skupaj s poštnino vred samo DIN 35.—.

Posezite po tej ugodni priliki! Pišite po poštnico! Naš naslov je: „Roman“, Ljubljana, Breg št. 10.

ki ga on tako ljubosumno skriva pred vsakomer. Če bi bila njegova vsebina tako nedolžna, tega ne bi bil delal. Spet ji je stopil pred oči njegov obraz, ko je takrat nepričakovano stopila predenj. Da, dnevnik mora dobiti v roke in morda odkrije pri tem še kaj drugega, kar bi ji kdaj utegnulo prav priti. Vsaka malenkost se ji je zdela važna.

In kaj potem? To vprašanje se ji je zasekalo tisti mah. Kam naj se potem obrne? Domov? Ne, ne bi je razumeli in morda je celo ne bi marali. Nasmehniti se je morala pri misli, kakšen obraz bi naredila oče in mati, če bi se nekega dne pripeljala s sinom in jima povedala, da noče več ostati pri možu. Kaj bi ji rekla? Kaj bi rekli drugi? Ne, domov ne sme. Izginiti mora — a kam?

„Mamica, kdaj se peljemo spet z avtom tja, kjer smo bili zadnjič?“

„Ne vem,“ se je nasmehnila. Potem pa se je nenadoma zresnila in nova misel jo je obšla. Rešitev vprašanja, ki si ga je bila prej zastavila. Tja pojde takrat, k Veri, gotovo ji ne bo pokazala vrat. In ko se vse poleže, se vrne domov.

„Mamica, igray se z mano!“

„Da bi se s teboj igrala? Pridi k meni.“

Ko je malo nato Vera, ki jo je že iskala, tiho stopila iz za grmovja, je za trenutek postala. Pričakovala je, da dobi Zoro nekje vso razjokano, zdaj pa jo je našla zadovoljno in veselo. Mlada mati se je igrala s svojim sinkom in niti opazila ni sestrične, ki jo je opazovala. Šele čez dolgo se je obrnila in jo zagledala:

„Vera, zakaj se nisi oglasila?“

Sestrična se je zasmejala. „Nisem vaju hotela motiti. Preveč lepo vaju je bilo gledati. Vidiš, taka bi morala zmeraj biti, Zora.“

„Saj bi bila...“

Tedaj jo je Vera prijela za roko.

„Nič ne maraj, Zora. Vse bo še dobro. Pridi rajši k nam. Vsi te že težko čakamo.“

„Nekaj sem mislila... Kam naj grem, če ne bom mogla ali hotela več ostati pri možu? Domov se ne morem vrniti...“

Nalašč ni hotela namigniti, da je mislila nanjo, toda Vera je sama rekla:

„Kam bi hodila! Na najin novi dom. Tam boš imela mir, nihče ne bo vedel zate in tudi Marko bo rad tam. Saj si ga videla, kako mu je bilo zadnjič všeč.“

„In misliš, da bo Vinko...“
„Če mu bo prav? Seveda mu bo, noričica. Kaj se le tako bojiš? Vesel bo, če ti bo lahko pomagal.“

„Ali mu boš rekla? Toda zdaj še ne. Za nekaj časa se še vrnem v graščino. Kadar bo prišel moj čas, ti sporočim. In upam, da pride kmalu...“

Vera se je skoraj ustrašila, ko ji je pogledala v obraz, tako je bil trd in negiben. Prijela jo je za roko, poklicala Marka, ki se je še zmeraj igral v pesku, in ju odvedla v senčnico, kamor je bil med tem prišel tudi že notar.

„Kje si bila tako dolgo, Zora?“ je bilo prvo notarkino vprašanje, ko se je mlada mati spet vrnila k mizi.

„Saj si lahko misliš,“ je odgovorila Zora in pokazala na Marka. „Ali ti z menoj nisi imela nič dela, ko sem bila njegovih let?“

Notarka se je zasmejala. „Prav imaš. In še koliko sem ga imela!“

Hotela je že začeti pripovedovati, tedaj pa se je oglasil notar in vprašal Vinka, kaj je novega v Ljubljani.

„Nekaj prav zanimivih reči,“ je dejal Vinko. „Značilnih za sedanje čase. Ne mine skoraj mesec brez škandala, samo potlačijo jih menda vse. Pred nekaj tedni se je nekaj zgodilo, le nihče ne ve nič gotovega. Vendar šušljajo, da bo dvignilo dosti prahu, če se razve, ker je prizadetih nekaj višjih glav, pred vsem povojni dobičkarji.“

Domov družini

O božjasti

Božjast je bolezen osrednjega živčnega sistema. Obstoji v tem, da nastopi v presledkih huda nezavest, združena s krči, ki stresajo vse telo. Bolnik nenadoma pade na tla, dostikrat si celo razgrize jezik, ne sliši in ne čuti nič, dostikrat spusti seč, pena mu pride na ustnice, potem pa se počasi zave in se sploh ne zaveda, kaj je bilo z njim. Časih mine ta napad v pol minute ali še prej, časih pa traja več ur in je po njem bolnik ves zbit in kaže znake zmešanosti. Ljudi, o katerih vemo, da bolehalo na božjasti, ne smemo nikdar pustiti samih na prometne ulice. Utegne se zgoditi, da jih bolezen napade nenadoma sredi ulice, in nesreča je v takem primeru skoraj neizogibna. Da se božjastniki iz istega razloga ne smejo kopati, je umevno samo po sebi.

Božjast lahko nastopi že v zgodnji mladosti, navadno pa se pokaže pozneje. Najbolj pogosta je pri otrocih pijancev. Dostikrat je njen vzrok tudi kaka nevarna rana na glavi. Bolezen časih sama izgine, posebno pri ženskah v prehodnih letih.

Samo stroga vzdržnost po predpisani dieti lahko to bolezen olajša. Tudi nekatera zdravila pomagajo toliko, da postane bolezen znosnejša in napadi bolj poredki.

Na vsak način se mora bolnik, ki trpi za božjastjo, vzdrževati alkoholnih pijač, prav tako tudi nikotina in kave. Dijeta obstoji iz lahke hrane brez dražilnih primesi (dosti sočivja, mlečne jedi, kar najmanj mesa, in pred vsem čim manj soli). Med zdravili so se baje najbolj obnesli bromovi preparati in bolniki jih morajo jemati leta in leta brez prestanka vsak dan.

Zanimivo je, da je mnogo velikih ljudi, ki so odločevali v svetovni zgodovini, bolehalo za božjastjo. Najvažnejši med njimi so bili Mohamed, Napoleon in pruski kralj Friderik Veliki. Vsi ti so bili veliki misleci in prav ta neumornost živcev je pri nekaterih povzročila to bolezen, pri drugih, ki jim je bila prirojena, pa jo je stopnjevala.

Za preprostega človeka je pogled na božjastnika neprijeten, posebno ker ne ve, kako naj mu pomore. In res tudi ni mogoče dosti pomagati. Edino, kar lahko storiš, je to, da preneseš bolnika na kak prostor, kjer se pri morebitnem zopetnem padcu ne more poškodovati ali pa da mu vsaj pod glavo položiš kak mehak predmet, da se ne pobije. Pri težkih napadih moraš poklicati zdravnika, pred vsem takrat, kadar se bolnik zagriže v jezik. Ničesar mu ne smeš dati piti, saj ne more požirati in če bi mu prišla tekočina v sapnik, bi se še zadržal.

Božjasti podobna je histerija, toda treba jo je dobro ločiti. Najbolj jasn znak za razlikovanje je pri njej to, da se nikdar ne pokažejo pene na ustih in da bolnik ne pušča seči. Tudi ne vgrizne se nikdar v jezik in ne pade tako naglo, da bi se mogel raniti.

Vsako močno razburjenje vpliva na božjastnika, zato je treba paziti, da bolnika ne razdražiš.

Ocvrte miši

Potrebščine: 4 dkg surovega masla, masti, ali margarine, nekoliko soli, 2 celi jajci ali rumenjaka, 1 jedilna žlica sladkorja, ¼ kg moke, ¼ l mleka, 1 zavojček Dr. Oetker-jevega pecilnega praška.

Priprava: Surovo maslo ali mast se pomeša v skledi; polagoma dodajaj jajci ali rumenjaka, sladkor, sol, moko, mleko in pecilni prašek. Testo se deva po žlicah v vročo mast in ocvrte, da postane zlatorumeno. Miši potresi še vroče s sladkorjem, ki mu je primešanega nekoliko cimeta ali Dr. Oetker-jevega vanilinovega sladkorja.

GAZELA
Terpentinovo milo
idealno in hitro očisti
Vaše perilo!

HUMOR

Vrnil mu je

Ciril in Metod Hlačar sta brata in se imata zelo rada. Stanujeta daleč narazen in nekega dne piše Ciril Metodu.

„Izvrstno se mi godi!“

Nič drugega. In na pismo ne prilepi niti znamke, da mora Metod plačati globo.

Nekaj dni nato dobi Ciril po pošti velik zaboj. Brez poštnine. Plačati mora štiri kovače kazni.

Odpre zaboj in v njem dobi velik kamen.

In zraven listek:

„Ta kamen se mi je odvalil od srca, ko sem prebral tvoje pismo.“

O, te tašče!

„Možiček, povej mi, ali si ti izrezal iz dnevnika članek ‚Kako dosežem sto let?‘“

„Da.“

„Zakaj pa?“

„Nisem hotel, da bi ga tvoja mati dobila v roke.“

Nepričakovan učinek

Gospod župnik sreča na cesti Pepeta in mu reče:

„Veseli me, da je moja pridiga tudi na vas dobro delovala. Ko sem govoril o pobijanju gnezdišč greha in nemorale, se vam je razjasnil obraz.“

„Da.“ pritrди Pepe, „spomnil sem se takrat, kje sem zadnjič pozabil klobuk.“

Za besedo je zgrabil

„Od jeze bi škripala z zobmi.“

„Janezek, prinesi mami zobe. V kozarcu na nočni omarici so.“

Varčni šef

„Kolikokrat sem vam že rekel, da varčujte s papirjem. In zdaj ste spet za teh par besed vzeli čisto novo polo. Raztrgajte in napišite še enkrat na pol pole!“

Zlobno

Prvo dejanje filma je pri kraju. Ko zagore luči, se obrne neka gospa k gospodu, ki sedi za njo, in mu reče:

„Ne razumem, kako ste me mogli v temi božati po vratu.“

Gospod odvrne:

„Odkrito povem: zdaj pri luči tudi jaz ne razumem.“

Radodarno

„Ali mi ne bi odstopili enega črva?“

„Prav žal, imam samo enega. Pol, če hočete!“

Domača hrana

Gospod Smirek zaide s svojo boljšo polovico, zajetno, že starejšo damo, v bar. Valet. Tisoč lepih nožic. Smirek je navdušen.

„Hm,“ zamrmra, „meni se kar sline cede.“

„Sline se ti lahko cede,“ odvrne njegova boljša polovica, „jedel boš pa doma.“

Skrben mož

Ravnatelj jetnišnice: „Smuk, zdaj ste odpuščeni iz ječe. Vaša prva pot bo seveda domov k družini, kaj ne?“

Smuk: „Da, samo prej bom moral še kje kaj suniti, da ne pridem domov praznih rok.“

Vsak po svoje

„Ženi sem podaril za god biser-no ogrlico. Kaj praviš na to?“

„Nič posebnega. Tudi jaz sem dal zadnjič svoji nekaj za vrat.“

„Tudi ogrlico?“

„Ne, kos mila.“

Zvestoba

Kurnik si hoče kupiti psa. Stoji pred pasjico in si ogleduje ščene, ki mu ga ponujajo.

„Ali pa je pes tudi zvest?“ vpraša nato.

„Mislim, da,“ mu odvrne prodajalec. „Trikrat sem ga že prodal in trikrat je prišel nazaj.“

Kdaj naj potem dela?

„Obtoženec, kako ste mogli biti tako predrzni, da ste opolnoči vlomili pri tem gospodu in ga oropali?“

„Čujte, gospod sodnik, ko sem bil zadnjič tu, ste hoteli vedeti, kako sem mogel biti tako predrzen, da sem ob belem dnevu napadel nekega gospoda na ulici. Kdaj naj potem sploh delam?“

Ne dá se ujeti

Zdravnik tolaži vdovo.

„Ne smete obupati, gospa. Vrniti se morate v življenje, da se raztresete. Morda se boste lahko spet poročili.“

„Gospod doktor, ali naj to smatram za snubitev?“

„Draga gospa, zdravnik res predpisuje zdravila, toda sam jih nikdar ne jemlje.“

Zakonski prepir

Ona: „Vse, kar je v hiši, je moje: pohištvo, obleka — vse! In kaj si ti imel, preden si me vzeli?“

On: „Mir.“

Zanesljivo

Maks je posodil Klobasarju tisočak, toda izgubil je pobotnico. Obupano pove to svojemu prijatelju:

„Kaj naj storim? Če mi zdaj dolg utaji?“

„Ne bo tako nevarno. Piši mu, naj ti takoj vrne oba tisočaka, ki si mu jih posodil.“

„Saj je bilo samo tisoč!“

„Nu, to ti bo tudi on odgovoril, in imel boš pismo namestu pobotnice.“

Urejuje Boris Rihteršič

Hollywood — mesto senzacij

Pripoveduje Heinrich George

Heinrich George je spet v Berlinu. Dopisnikom listov, ki so ga naprosili, naj pove kaj o Hollywoodu, je odkril tole:

Hollywood je nevarno mesto, pravi, ne da bi bilo morda tam obilo roparjev, tatov, morilcev, ali drugih ljudi take vrste, ne, ti so samo v filmih. Hollywood je nevarno mesto, ker preveč dá na senzacije.

Če človek ne pazi, kaj govori, se mu lahko zgodi, da vsak dan čita svoje ime z debelimi črkami natiskano v listih. Američani so strahovito radovedni. Vse božejo vedeti. Kje človek stanuje, s kakšnim avtom se vozi na delo, kakšne hlače obleče, če je dež, — vse. Paul Morgan, ki igra skupaj z menoj v filmu „Okovi“ ima take senzacije zelo rad. Vesel je, če listi o njem dosti pišejo — in o njem zmeraj lahko dosti pišejo. V življenju in v filmu je enak.

Najbolj sem ga polomil pri premijeri „Trader Horna“. To je bil dogodek! Vse kar v Hollywoodu „leže ino grede“ je prišlo. Z avtom sploh ni bilo mogoče priti do kina. Ko smo se peš prerinili tja, sem nenadoma stal pred mikrofonom in eden izmed spremljevalcev mi je šepnil na uho: „Povejte nekaj besed v radio. Vsa Amerika posluša.“

Bil sem v zadregi, a vendar sem se opogumil in rekel nemški: „Prav vesel me, da lahko povem vam vsem nekaj besed...“ Hotel sem še nadaljevati, takrat pa me spremljevalec potegne za rokav: „Angleško, angleško!“

„Saj ne znam,“ ga zavrnem. Potem zberem vse besede kar sem jih pobral v Ameriki in rečem jecljaje: „I am so happy... Kako sem srečen!“

Težak kamen se mi je zvalil s srca. Naglo sem izginil pri vhodu, vesel, da sem se končno iznebil nadležne množice. Toda delal sem račun brez Amerike.

Ko sem stopil v dvorano, je bilo tisoče oči uprtih vame. Kar prestrašil sem se. Odkod me vsi ti ljudje poznajo? Saj vendar v Ameriki nisem tako popularen! Bilo mi je uganka.

Sédel sem na svoje mesto in hotel v miru premisliti, kaj bi utegnilo biti. Ali sem morda napravil kako neumnost, ki so jo listi razkričali? Saj se vendar nisem z nikomer družil, nič.

Nenadoma pa me nekaj premoti v razmišljanju.

„Halo, halo,“ zakliče glas, „here Adolphe Menjou. I am very glad to see this wonderful picture. Good night.“

Preden sem besede čisto razumel, sem zagledal na platnu veliko sliko Adolfa Menjouja z ženo in malo nato so se odprla vrata v dvorano in vsi pogledi so se uprli tja: Adolf Menjou z ženo je stopil v dvorano.

Zdaj sem vedel, zakaj so me vsi tako gledali. Čuli so moje besede: „I am so happy“, ki sem jih izgovoril tako boječe. In prav vesel sem bil, da je bilo že vsega konec.

Filmski jubilej

Pred petindvajsetimi leti si je kupil Carl Laemmle, današnji ravnatelj in lastnik družbe Universal Pictures, ki je ena največjih filmskih družb in razširjena po vsem svetu, v Čikagu majhen kino in tako postavil temelje tej veliki družbi.

Carl Laemmle se je rodil leta 1867 na Württembergem in odpotoval v mladih letih z nekim znan-

cem v Ameriko. Kakor vsem drugim izseljencem, se je tudi njemu v začetku zelo slabo godilo. Komaj je zaslužil za življenje, vse je poskusil, toda nič mu ni hotelo uspeti. V Čikagu je odprl majhno trgovino za obleko, pa tudi to mu ni vrglo dobička, ki ga je pričakoval. Nekaj hiš dalje se je nahajal majhen kino in Laemmle je videl, da je privabljal dosti ljudi. Seveda ga je to podjetje zanimalo in začel se je baviti z mislijo, da tudi on naredi kaj takega.

Prodal je trgovino in kupil 24. februarja 1906 svoj prvi kino. Nenadni uspeh je bil izvrsten; le nekaj je bilo. Maloštevilne družbe, ki so takrat že delale filme, so se združile v kartel in ta je prodajal filme po tako visokih cenah, da je bilo podjetnikom prav težko kaj zaslužiti. Ta kartel je poskušal spraviti pod svojo oblast vse lastnike kinov in se ni strašil nobenih sred-

stev. Zato je Laemmle začel premišljati, kako bi sam napravil tako družbo, in res je leta 1909 ustanovil družbo „International Motion Pictures“, ki je izdelala prvi njegov film pod naslovom „Hiawatha“. Film je bil komaj 800 čevljev dolg, za atelje pa je služila klet neke stare pivovarne. Takrat so poznali samo kratke filme, ki so imeli komaj 2, pozneje 5 dejanja, toda kmalu so začeli izdelovati tudi daljše. Laemmle je naredil film, ki je polnil kine večer za večerom pod naslovom „Trgovina z dušami“. Ta film, ki ga je režiral Loane Tucker, je stal za takratne razmere ogromno vsoto 5690 dolarjev — več ko 500.000 dinarjev! Vsi ljudje so majali z glavno nad tako lahkomišelnostjo. Film so začeli igrati na Broadwayu in prinesel je, česar nihče ne bi verjel, Laemmlu skoraj 500.000 dolarjev. Tako je Laemmle odprl pot velikemu filmu.

Carl Laemmle pa je bil tudi začetnik drugih reči, ki služijo filmski industriji. Kaj kmalu je spoznal, da gre občinstvo večkrat v kino, če napravi nekatere igralce znane in jih uspešno pronagira. Prvi je ustvaril naslov „star“ ali filmski „zvezdnik“. Pod njegovim vodstvom so odkrili dosti velikih igralcev, ki so še zdaj znani. Med njimi so bili: Mary Pickford, Laura La Plante, Reginald Denny, Rudolf Valentino, Glenn Tryon, Mary Philbin, Norman Kerry, Lon Chaney, George Siegman in še dosti drugih.

Tri leta nato je kupil Laemmle v kalifornijski dolini San Fernando ogromno zemljišče. Sklenil je združiti vse svoje ateljeje v tem kraju, predvsem zato, da je brez dolgih potovanj lahko delal filme v studijih in v naravi. Ustanovil je celo mesto, ki se imenuje po njegovi družbi Universal City.

Tu so nastali filmi, ki so potem osvojili svet. Tu so napravili „Notredamskega grbca“, „Fantom pariške opere“, „Showboat“, „Broadway“, „Kralj jazza“ in nedavno „Na zapadu nič novega“.

Imeni „Universal“ in Carl Laemmle sta danes znani po vsem svetu in ni ga kraja, kjer ne bi igrali filmov, ki so v zvezi s tema dvema imenoma. Navzlic tem velikanskim uspehom, ki jih je dosegel Carl Laemmle, ali „Stric Carl“, kakor mu pravijo prijatelji, je še zmeraj mali skromni možiček — prav tak kakor je bil pred petindvajsetimi leti, ko je v Čikagu odprl svoj prvi kino.

Cudoviti kabinet

Napisal Paul Morgan

Paul Morgan, ki je pravkar dodal film „Mesto čudežev“ in igra zdaj v najnovejšem Metrovem filmu „Casanova proti volji“ z Bustrom Keatonom, nam je poslal kratak popis enega izmed kofičkov

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

„Maroko“

prvi ameriški film Marlene Dietrich.

Ljubavni ekspres

filmska komedija.

„Markiza Pompadour“

zgodovinski film z Anny Ahlers.

Metrovih ateljejev, o katerem se kaj malo sliši.

V ogromnih Metrovih studijih v Hollywoodu vidite razne stvari, ki se jim boste čudili: ogromna skladišča pohištva, delavnice arhitektov, hišo, polno oblek, dvorano žarnic, žarometov, filmskih kamer, zvočnih aparatov, laboratorije, garaže z avtomobili vseh vrst, skladišča z vozili od starega veka do naj-novejšega časa — človek se prime za glavo, ko pomisli, odkod je vse to prišlo, in pred vsem — koliko je moralo stati.

Ko sem videl vse oddelke od ravnateljve pisarne in glasbenih registratur do dvoran, kjer razmnožujejo manuskripte in kjer delajo prevajalci, sem prišel v oddelk, „o katerem naša šolska znanost še ne sanja“ v „research-department“. O njem vam moram nekaj povedati.

Voditeljica tega oddelka, dražestna gospodična Natalie Bucknell, ki govori menda vse jezike sveta, me je sprejela v veliki sobani, do stropa polni omar in predalov. V teh predalih ni nič manj in nič več kakor ves svet, urejen po erkah. Če hoče n. pr. vodja krojaškega oddelka zvedeti, kakšne prepašnike nosijo dekleta na Dunaju, ali če bi ključavničar rad napravil ključavnico po vzoru feničanske šatulje za šminkanje, mizar korziško mizo in če se arhitektu zaohče prečelja arene v Badnu pri Dunaju — v „research-departmentu“ dobi do pičice vse v nekaj minutah.

Da preizkusim Miss Bucknell, sem jo izpraševal o vseh mogočih abotnih stvarih. In gospodična Natalie je malo premislila, odprla predal in trenutek nato sem že imel odgovor. Zvedeti sem hotel, kako je oblečen poštar v Rejkjaviku, kakšno obliko je imela kopalna kad, v kateri je bil umorjen francoski revolucionar Marat, kakšne ostroge je nosil avstrijski huzarski častnik leta 1910., kakšno je bilo egipčansko veslo iz časov Ramzesa II. Nisem našel besed, ko mi je ljubeznjiva gospodična predložila vse odgovore v besedi in slikah. Ogle dal sem si nekaj map, kjer je

Kupon 27 film

spravljena vsa modrost sveta. V oddelku „Dunaj“ sem našel n. pr. etikete najbolj znanih vrst vina, jedilne liste skoraj vseh večjih dunajskih gostiln, lepake, tramvajske vozne listke, fotografije vseh mogočih uniform, slike vseh javnih poslopij, portrete znamenitih osebnosti, reprodukcije zastav, grbov, hišnih števil, poštne nabiralnikov, svetilk — kar groza me je obšla!

Prav vse je v tem oddelku. Če hočeš zvedeti, kakšne uniforme nosijo stražniki v Avstraliji, kakšna je bila Dioklecijanova palača v Splitu — Miss Bucknell ti vse to pove. Ali hočete še česa več?

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kaj je bil nekoč Reginald Denny?
2. Kaj je bila Grace Moore?
3. Kaj je bila Greta Garbo?
4. Kaj je bil Lewis Stone?
5. Kaj je bil Maurice Chevalier?

Rešitve teh vprašanj sprejemamo šest dni po izidu lista. Za nagrade razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ.

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve iz 25. številke so: 1. René Clair; 2. Hermann Thimig in Renate Müller; 3. Pri MGmu; 4. Natalie Moorhead; 5. Vampir ali okrajšano vamp. Nagrade dobe:

5 slik: Milko Vrhovec, Ljubljana.
4 slike: Danica Razpotnik, Maribor.

3 slike: Ivan Relke, Ptuj.
2 slike: Rinaldo Milan, Jesenice.
Po eno sliko: Ivan Fresl, Kutina; Ela Zupetova, Jesenice; Zvonko Smodej, Dol pri Ljubljani; Mira Zupan, Ljubljana; Rozi Brečko, Ljubljana; Ivan Lasnik, Guštanj.

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

KLISARJE
vseh vrst no
fotografijah
all vrstah
izvrsne
najsolidnejše

KLISARNA ST-DEU
LJUBLJANA DALMATINOVAS

Blagovna znamka**„Svetla glava“**

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svolega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ lamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pečilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitlenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne ledi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristi Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev**vanilinov sladkor****je najboljša začimba**

za mlečne in močnate ledi,
pudinge in spenjeno smetano,
kakao in čaj,
šartlje, torte in pecivo,
lajčni konjak.
Zavoječek odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša 1/2 zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 lažni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pilača.

Dr. Oetker-jevi recepti**za kuhinjo in hišo**

prinašajo izbiro izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, boljih, finih in rafiniranih močnatih ledi, šartlev, pečiva, tort i. t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalje gospodinje — tudi onih, ki stavilo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začimnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.